

2. Літературознавчий словник-довідник // Літературознавча енциклопедія / Автор-укладач Юрій Ковалів. – Т. 1. – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – С. 579.

3. Словник української мови: в 11 томах. – Том 9, 1978. – Стор. 392. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/smak>

4. Шиллер Ф. Собр. соч. В 7 т. – Т.6 Статті по естетике. – М. : Знание, 1985. –761.

Тимофій Зелінський, Вікторія Мельник
Науковий керівник: викл.-метод. Кордонська А.В.

ФЕНОМЕН ВСЕНАРОДНОЇ СЛАВИ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО

Життя будь-якої людини – то велика загадка, а ще, коли ця людина – талант, характер, особистість. З різних причин ми не знаємо деякі моменти з життя та творчості Степана Васильовича Руданського.

Народився він в селі Хомутинях (тепер село Руданське Мурованокуриловецького району Вінницької області) 6 січня 1834р. у родині сільського священника. Наш край – це не тільки його мала батьківщина, де він виріс, вчився, набирився розуму і вражень, формувався як людина і митець. Тут його коріння. Це давній подільський священницький рід. Його дід – Іван Руданський тримав Хомутинську парафію в 1805-1830 рр., калинівськими парохіями були Степан і Петро Руданський, стрижавським священником був Василь Руданський і т.д. Мали вони свої звичаї і традиції. Хоча б таке: представники цього роду одружувались виключно на дочках священників, що дає підстави говорити про певну кастову обмеженість родоvodu [1]. На Поділлі залишились жити і працювати численні родичі Руданського, які на початку ХХ століття розповідали про нього першим дослідникам його життя і творчості.

Після початкової науки в дяка майбутній поет навчався в Шаргородській бурсі та Кам'янець-Подільській семінарії. Ще в роки навчання у семінарії почав назривати конфлікт з батьком. Коли 1856р. Руданський приїздить до Петербурга, то цілком самочинно, проти волі батька, вступає не до духовної академії, а до медико-хірургічної, відомої вже на той час як осередок передової науки і культури. Тут у 50 - 60-х роках працювали С.П. Боткін, І.М. Сеченов та інші молоді передові вчені. В медико-хірургічній академії підтримувався традиційний інтерес до літератури й мистецтва. Ще раніше професор хірургії академії Каменецький разом з Парпуною підготував перше видання «Енеїди» І. Котляревського. Аматорський гурток студентів цього навчального закладу вперше поставив драму Шевченка «Назар Стодоля» (1844). За роки

перебування в Петербурзі Руданський утвердився на демократичних світоглядних позиціях, остаточно сформувався як народний письменник. Закінчивши Петербурзьку медико-хірургічну академію, переїхав до Ялти. Друкуватися почав ще в студентські роки. Перші літературні спроби були в жанрі балади: «Розбійник», «Вечорниці», «Упир», «Люба» (1851 – 1854 рр.). Ліричні поезії позначені впливом народнопісенної творчості.

Особливої популярності набула творчість С. Руданського в часи визвольних змагань 1917 – 1920-х років. Тоді можна було знайти чимало його творів в пресі, в яких висловлювались співзвучні тому часові мотиви. Автор писав про тогочасні події і підписувався псевдонімом «Не-Руданський». Зрозуміло, що це викликало читацький інтерес і наукову зацікавленість постаттю та творчістю нашого земляка.

Петербурзький період найбільш плідний у житті Руданського-поета. В цей час помітно загострюються громадянські мотиви його творчості, визріває й кристалізується майстерність гумористичного й сатиричного вірша, наслідком чого було виникнення нового поетичного жанру в українській поезії – віршованої гуморески-співомовки, тематично різноманітної й стилістично своєрідної. Одночасно Руданський продовжував писати балади, ліричні вірші, віршовані казки й поеми, перекладав з російської та інших мов. Після закінчення академії Руданський одержав звання повітового лікаря і дозвіл працювати в Криму, куди він переїхав 1861р. і де сподівався поправити своє підточене здоров'я.

Знайомство з поетом і композитором П. Ніщинським, художником І. Айвазовським, поетом та істориком М. Костомаровим, поетом А. Метлинським наклало відбиток на творчі заняття Руданського, підтримувало інтерес до живопису, старовини, народної творчості. Найбільше ж уваги в ялтинський період Руданський приділяв перекладам з античної літератури (Гомер, Вергілій). С. Руданський, готуючи свої твори до видання, укладав їх у рукописні збірки. Важкі цензурні умови, а також урядові заборони утруднювали й гальмували їх друкування.

Своєрідним явищем в нашій літературі стала лірика Руданського. Найбільшої популярності набула поезія «Повій, вітре, на Україну». Завдяки музиці Людмили Олександрової вона стала однією з улюблених народом пісень, які відомі далеко за межами України. Інтимна тема органічно поєднується в ній з громадянською. Це великий гімн кохання і незрадливій любові до України [2].

Майже ніхто не знає про Руданського як художника. Проте є свідчення, що він ходив у Ялті на етюди разом з Айвазовським, малював море, будинки, людей, квіти, прагнув власноручно ілюструвати підготовлений до друку варіант «Співомовок». Жодного ж малюнка письменника досі не знайдено [3].

Помер С. Руданський 3 травня 1873р. і похований в Ялті на Массандрівському кладовищі. Степан Руданський мріяв про незалежність України. В ім'я цього жив, страждав і працював.

Його світлий талант, його слово і сьогодні залишається з нами. Він продовжує чарувати нас задушевністю своїх ліричних поезій, веселим і водночас вражаючим сміхом гуморесок. Справдилось сподівання поета, що його після смерті читатимуть мільйони його одномовців.

Список використаних джерел:

1. Станович М. Такий знаний – і настільки невідомий Руданський: [невідомі стор. життя] // Подолія. – 1994. – 6 січ.
2. Хоменко Б. Світлий талант // Вінницька газета. – 1994. – 6 січ.
3. Рабенчук В. «Дочекався я свого святонька...» // Вінниччина. – 1994. – 15 січ.

Денис Злочевський

Науковий керівник: к. і. н, доц. Гордієнко Г.М.

ЕКОНОМІЧНА ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ МОНАСТИРІВ У ХУІ-ХУІІІ СТОЛІТТЯХ

Ідеологічною основою формування української нації, її ментальності та суспільної свідомості тривалий час була православна християнська релігія. «Воля і віра» були тим стягом, що об'єднував передове українство протягом його багатовікової боротьби за самовизначення та незалежність. Особливе місце у історії церкви в Україні посідають монастирі, які виступали могутніми цитаделями поширення й захисту православ'я.

Аналізуючи акти Гетьманської влади в Україні другої половини XVII-XVIII ст., ми бачимо, що найпершими від українських державців отримували привілеї православні церкви та монастирі. Насамперед ті, що користувалися славою ревностних оберегів духовності та істинної віри. Гетьманською опікою користувалися Лубенський Мгарський Святопреображенський монастирі, жіночий Золотоніський Красногірський, Пивогірський, Густинський монастирі та багато інших обителів не зважаючи на те, що вони були досить віддаленими від політичних центрів Гетьманщини.

Прагнучи зміцнити серед народу свій авторитет істинних захисників православ'я, заручитись підтримкою вищого духовенства, яке формувалося з чернечих братств, українські урядовці дарували монастирям землі, майно та нерухомість, допомагали їм у розбудові, брали під своє покровительство. Опіка над монастирями була не лише даниною